

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Éves előfizetés (kötetben átvéve):	18 kor.
Három hónapos előfizetés:	6 kor.
Éves előfizetés (kötetben átvéve):	20 kor.
Három hónapos előfizetés:	8 kor.
Éves előfizetés (kötetben átvéve):	28 kor.
Három hónapos előfizetés:	9 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvége és
kiszármazási napok kivételével.Ezerhatszöt és kiadóhivatal,
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.Az elcsúszások kifizetése visszafizetés,
vagy megőrzésére nem vállalunk.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 16.

Ismét az államsegély.

Ismeretes dolog — hiszen e lap hasábjain többször volt szó róla, hogy a mennyiben a két szertartású kath. papságnak a kongruája mai napig sincs rendezve, a görög szert. kath. papság, fizetés kiegészítését államsegély címen, az állam budzsétjéből kapja. Igaz, hogy könyöradomány és alamizna számba megy ez az államsegély, amely a kath. jelzővel és karakterrel nem igen egyeztethető össze, de tekintve, miszerint nekünk katolikusoknak mai napig sincs autonómiánk, tekintve, hogy a kongruánk nincs rendezve, de különösen tekintelve véve azon nyomoruságos, siralmas anyagi helyzetet, amelyekben mi görög szert. kat. papok ez idő szerint leledzünk, — kénytelenek vagyunk az államtól elfogadni ezt a segélyt, ha csak nem akarunk éhen pusztulni családainkkal egyetemben. Hiszen így is, hogy ezt az államsegélyt kapjuk, csak úgy tudunk existálni, ha igényeinket a lehető legalacsonyabb fokra szállítjuk alá, mert azt ne mondja nekem senki ember fia, hogy 600 forintból uri 5-öd 6-od magával tisztességesen meg tud élni. Vegyük még hozzá azon körülményt is, miszerint a letűnt liberális

kormányok alatt megtörtént az is, hogy az akkori kultuszminister a jegyzőktől nyert információk alapján, egyik-másik gör. kath. paptól megvonta az államsegélyt és így aztán az a szerencsétlen gör. kath. pap kénytelen volt megélni 300 forintból, ha ugyan megtudott belőle élni. Így történt az államsegély kiutalása nálunk, gör. kath. papoknál a letűnt kormány alatt.

És most?

E sorok elején előrebocsátottam, hogy én a kath. jelzővel az államsegélyt nem tudom összeegyeztetni és előre bocsátom magam azt is, hogy én az egyedüli helyes utat, amely hivatva van rendezni egy a lat. szert., valamint a g. szert. katolikus papoknak a kongruáját, egyedül a kath. autonómiában vélem feltalálni és merem mondani, hogy mindaddig, míg nekünk katolikusoknak nem lesz autonómiánk, a mi kongruánk rendezve nem lesz, de nem is lehet. Mert az bizonyos, hogy az állam ezen segélyért tőlünk ellenszolgáltatásokat vár — szolgáltatásokat eselleg a kath. vallás rovására — és így mi, gör. kath. papok, bizonyos függő viszonyba kerülünk az állammal, illetőleg kormánnyal, már pedig az kath. szempontból véve inkorrekt dolog.

Note, amennyiben nekünk katolikusoknak ez idő szerint autonómiánk nincsen és fizetékiegészítésünket a kormány-

tól kapjuk, egészen más szempontokból akarom bírálata tárgyává tenni az államsegélyt.

Szó van ugyanis arról, hogy a letűnt liberális kormány, minket, gör. kath. papokat államhivatalnokoknak tekintett és csak azokat a papokat részesítette segélyben, kikről a jegyzők és főszolgabírák jó információkat adtak és őket megbízható embereknek nyilvánították, a püspök információi és felterjesztései pedig figyelembe nem vették. Így. És most jön az az annyira megrágalmazott, meggyanusított 48-as kormány, amelytől a románok is annyira félttek és idegenkedtek és az 1906-ik évre kiutalja az államsegélyt a gör. kath. papoknak egészen eltérőleg a volt liberális kormány tradíciójától. Az a 48-as kormány, amelyről egyes exaltált ultrasovinisták azt hiesztelték, hogy a románoknak még a nyelvet is elrabolja, kiutalja az államsegélyt a görög kath. papoknak minden jegyzői és főispáni információ nélkül, kiutalja az államsegélyt tekintet nélkül arra, miszerint a lefolyt választások alatt, az illető román pap a nemzetiségi vagy pedig a 48-as jelöltre adta le szavazatát. Nem csak, de a jelenlegi kultuszminister mindegyik román papnak a fizetését, illetőleg segélyét jelentékeny összeggel emelte és lehetőleg a püspök intencióihoz mérten utalta ki. Nem mondjuk ez-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A jelek.

Irtta: Michel Provins.

Jules la Hurel, miután két évig a legboldogabb férjnek tudta magát bájos és szellemes felesége, Nicole, oldalán, — egy napon azt a végzetes hibát követte el, hogy elolvasta Balsac »A házasság lélektana« című munkáját. Valóságos forradalom tört ki a lélekállapotában! A »Predesztináltak« fejezete, de még inkább a »Jelek« (szimptomák) tanulmánya fölkorlátozta benne a minden férfi szív mélyen rejtőző féltékenységét s e perctől fogva nem volt nyugalma. A remekíró genialis asszonyismerete, melylyel a raffinált női lelkét művében boncolgatja, fölnyitotta La Hurel szeméit. Kora hajnaltól késő éjszakáig, asztalnál, utcán, szemtől-szembe és tükrök előtt: titkon megfigyelte Nicola minden mozdulatát, minden mosolyát, vajon hol talál benne hasonlatot azokhoz a jelek-hez, amelyek alapján Balsac a hűtlen nőt fölismerte! És megdöbbenne látta, hogy nem egy, de száz ilyen jele is akadt. Eleintén maga sem hitte mind azt komolyan, amit a féltékenység fölitélez; de a gyanu már ébren volt s mind jobban és jobban marcangolta a szegény, agyonzaklatott La Hurelt, akinek már sem étvágya, sem álma nem volt a nagy boldogtalanságtól.

Ezen a napon Nicole igen korán távozott el hazulról — milyen talány! — és La Hurel, roppant izgatottan s egyedül a csendes lakás-

ban, mohón ismételte azokat a jeleket, amelyek Balsac körülírt, meglejtett.

A könyv most is nyitva fekszik előtte s ő kivülről mondja el az egész fejezetet.

La Hurel (halkan, mormogva): »... Ime, ezek azok a szimptomák, amelyek a hűtlenné vált nő lelkében csillogó bizonyítékok gyanánt mulatkoznak: a jellem tökéletes megváltozása, gyakori és könnyű elpirulás, szellem és ötlelet az ellenmondásban, gyors ingerlékenység, gyakori főtájás, idegesség, szeszélyesség, feledékenység, — vagy ha a nőben feltűnő vallásosság támad és elzárkózás minden csekélység fölött; olykor zavartnak látszik, néha azonban a legvakmerőbb merészség minden állításában, különösen, ha védelmezi magát, — mert elkésve jött haza. Kifogásai ilyenkor rendszeren vagy a szabónő, vagy az üzletek« ... stb. stb. (Rácsap a könyvre.) No, már tisztában vagyok a dolgommal! (Csengetés az előszobában.) Ó az! ... (A zongora mögé rejtőzik.) Meg fogom lesni az arcát, meglepetését.

Nicole belép, anélkül, hogy férjét észrevenné; aztán a tükrök elé siet s leveti a kalapját és a felöltőjét.

La Hurel (lábnjhegyen mögé lép, aztán a köztudó hangján reá kiált: Nicole! ...

Nicole (összerezzen:) Milyen ostobaság így megijeszteni az embert!

La Hurel: A füle tövéig elpirult!

Nicole: Természetesen elpirultam, ha vártalanul így a fülemben kiált ... aztán meg sietve jöttem fel a három emeleten.

La Hurel? És miért sietett úgy fel a három emeleten?

Nicole: Mert kissé elkéstem és attól tartottam, hogy nyugtalanokodni fog miattam.

La Hurel (gyanakodva:) Ugyan nem szokásom kérdezősködni, mivel és hol tölti az időt, de ...

Nicole: Hiszen én megmondom önnek pontról-pontra! Fél kétheték távoztam, két órák a Louvreba értem ... itthon felejtetem a zsebkendőmet ...

La Hurel (félre:) Feledékenység! ...

Nicole (folytatja:) fél háromkor éppen a Szent-Rókus templom előtt mentem el s az a személyem támadt, hogy egy pillanatra betérjek imádkozni és viaszgyertyát tegyek ...

La Hurel (hirtelen:) Viaszgyertyát? Viaszgyertyát tett az oltár elé? Már ugyan miért, ha szabad kérnem?

Nicole (maliciózuson:) Saját benső szükséglet miatt.

La Hurel (gunyosan) Amelyet — természetesen — nem lehet elmondani. Nos? és ennek az egy szál gyertyának áldozása esti hat óráig tartott? ... Feleljen! ... De vigyázzon magára! ... Látom, hogy már is zavarban van?

Nicole: Éppen nem! ... De miért néz úgy rám? Talán gyanakszik? Hazugnak tart, aki ámitom őnt? No ezt kikérem magamnak! Én teszek, ami nekem tetszik, azzal nem tartozom beszámolni senkinek! Érti?

La Hurel (félre:) Hah! Ingerlékenység? Ez az!

Nicole: Motyoghat magában, amit akar. Elég! Oh, szentséges Istenem! Hát idáig jutottunk három évi házasság után? És ön ép azt

zel azt, hogy mi gör. kath papok a mostani államsegélyvel óriási rekordot értünk el, de elértük azt, miszerint a mai kultuszminiszter az államsegély kiutalásánál mellőzte a politikát és minden néven mezevendő és kizárólag a megyés püspököknek a felterjesztésére utalta ki a segélyt. És most kérdem, volt-e még Magyarországon kormány, amely oly loyálisan viselkedett volna velünk, gör. kath. papokkal, mint ahogy viselkedett a mostani 48-as kormány? A letűnt liberális éra alatt próbálták volna meg a román papok nemzetiségi jelöltet állítani és a mellett kitartani, megláttuk volna, mennyi államsegélyt kaptunk volna.

Szünjenek meg tehát azok az intrikák és rágalmak, melyek a mai kormány és a magyarság ellen irányulnak és lássuk be végre valahára mindnyájan, hogy egy oly kormány vezet Magyarországot ügyeit, amely hivatva van egy szebb, boldogabb korszakot alkotni és a mely őszintén óhajtja boldogulását a haza minden egyes polgárának, legyen az magyar vagy román, szerb vagy tót.

Kl.

A politikai béke. A Fejérvári kabinet egy volt tagja (aki nevének kiírását egyenesen megtiltotta) a Kel. Ert. tudósítója előtt a következőket mondotta a politikai kibontakozás dolgairól: Hogy a béke a nemzet és a korona között létrejött, az tisztán Fejérvári és Kossuth érdeme. Kristóffy, Barabás és Méray-Horváth csak az üzeneteket közvetítették Fejérvári és Kossuth között. Az igaz, hogy a béke váratlanul jött és a kabinet ama tagjait, akik a tárgyalásokba nem voltak beavatva, nagyon meglepte. Már minden előkészület meg volt téve a hosszabb idejű abszolutisztikus kormányzatra, sőt a választások ki nem írását indokoló manifesztum is ki volt nyomtatva. A kormánynak az volt a terve, hogy az

új választásokat 1907 tavaszán írta volna ki. Lányi nem azért köszönt le, mintha a választások ki nem írásához nem járult volna hozzá, hanem azért, mert a Curia elnöki állására volt kizárva. Az erre vonatkozó felterjesztés már a király előtt volt. Tény, hogy eleinte Kristóffy le akart mondani, de a döntő minisztertanácsban kijelentette, hogy megmarad és vállalja a felelősséget a választások ki nem írásáért. Ebben a kérdésben különben a minisztertanács határozata egyhangú volt. De nem is lehetett más, mert az akkori viszonyok között a választások kiírása egyszerűen céltalan lett volna.

A pénzügyminiszter körrendelete tisztviselőihez. Wekerle Sándor miniszterelnök tisztviselőihez körrendeletet küldött, a melyben a hivatalos órák pontos betartására szólítja fel a tisztviselői kart. A rendeletben a miniszterelnök a tisztviselőket mindennemű kedvezmény és kiváltság elvesztésének terhe alatt figyelmezteti a hivatali órák pontos betartására és felszólítja a főnököket, hogy tisztviselőiket ellenőrizzék. A rendelet a fogalmazói karra nem terjed ki.

Kossuth és a szegedi iparpártoló kongresszus. A Budapesti Napló a szegedi iparpártoló kongresszus kapcsán indokolatlan támadást intézett tegnap Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter és Sztérynyi József dr. államtitkár ellen. E támadást illetően a Magyar Tudósító fel van hatalmazva annak kijelentésére, hogy a B. N. egész cikke merő koholmány. A valóság az, hogy a szegedi iparpártoló kongresszusra az elnökség meghívta Kossuth Ferenc minisztert és Sztérynyi József államtitkárt is. Kossuth tekintettel arra, hogy a kongresszus megnyitása napján, e hó 26-án más dolog miatt lesz elfoglalva, kimentette magát, de megígérte, hogy azért képviselteni fogja magát. Sztérynyi pedig, aki a kongresszus egyik védnöke, értesítette a kongresszus elnökségét, hogy részt fog venni személyesen a kongresszuson. Az a beszélgetés, amelyet a B. N. megemlít, az államtitkár és a kongresszus titkára között nem történt meg. Sztérynyi e hó 26-án Csóka József minisztertanács kísé-

retében meg fog jelenni a szegedi iparpártoló kongresszuson és a Tisza-szállóba fog szállni.

Az elmaradt titkos tanácsosságok.

Hire járt, hogy a miniszteriumnak azok a tagjai, akik még nem titkos tanácsosok, ezt a méltóságot meg fogják kapni.

A hirt siettek lecéfolni, de hogy miért? arra a M. E. L. a következőleg felel:

Először a minisztertanács megállapodott abban, hogy előterjesztést tesz Justh Gyulának a Ház elnökének valóságos belső titkos tanácsossággal való kiténtetése iránt. Az illető minisztertanácsban nem volt valamennyi miniszter jelen és másnap az egyik távollévő miniszternek egy barátja szóba hozta a miniszterelnöknek, hogy nem volna ildomos Justhnak juttatni a titkos tanácsosságot, míg Kossuth Ferenc, Polónyi Géza és Zichy Aladár gróf aktív miniszterek nem kapják meg ugyanazt a kiténtetést.

Wekerle miniszterelnök ezt a megjegyzést helyesnek találta és felfüggesztette Justh titkos tanácsosságának előterjesztését, hogy a mondott államférfiaknak megfelelő kiténtetést is rendbe hozza. A miniszterelnök legközelebbi bécsi útja alkalmából a király személye körüli miniszterrel tanácskozott ebben a tárgyban és gróf Zichy bizalmas kérdést intézett a kabinetiroda főnökéhez, hogy rendbe lehetne-e ezt a dolgot hamarosan hozni.

Másnap az volt a bizalmas válasz, hogy elvi kifogás nem lehet minisztereknek illető kiténtetése ellen, de esetleges előterjesztés esetén az egyének dolgában nem lehet elejteni a szokásos kutatást az egyesek multja iránt. Wekerle ezt megnyugtatónak találta és újabb minisztertanácsban szóba hozta a dolgot.

Ez előtt a minisztertanács előtt bocsátották világgá azt a hirt, hogy az összes kiténtetések megszűnnek a király születése napjára. Ez nyilván arra való volt, hogy Justh ne lásson sértést a rá vonatkozó előterjesztés visszavontásában.

Az újabb minisztertanácsban, melyben Polónyi kivételével valamennyi miniszter jelen

a napot választja ki megbántásomra, amikor szenvedő vagyok! (Az ottománra dől és zseb-kendőjébe rejti arcát.)

La Hurel: Szenvedő? De hiszen ezt én nem tudtam...

Nicole: Igen. A fejem fáj; szinte meghasadni érzem az agyamat.

La Hurel (megrendül): Fejfájás!... Önnek tehát a feje fáj?

Nicole: Igen; természetesen. Ha ön csak kissé is törődne velem, tudhatná, hogy egy idő óta nem vagyok teljesen rendben...

La Hurel: Nincsen teljesen rendben?...! tehát mi a baja?

Nicole (idegességet tettet): Nem tudom. Érzem, hogy sajog egész testem, az idegeim... Különösen a szívemet érzem rendellenes működésben...

La Hurel: A szívét? — de hát hogyan. Nicole: ... Olykor képtelen vagyok egy percig is nyugodtan maradni: minden idegem vibrál, mint valami hárfa hurjai... Oh, nagyon félelmetes gondok gyötörnek!

La Hurel (félre): Engem is!
Nicole: lássa, e pillanatban is... Oh!... szédülök!... (Mintha el akarna ájulni)... Oh, ... ez ... ez ...

La Hurel (közeledik): Feküdjék ágyba!
Nicole (reá néz): Szegény barátom, jobban ismerem én önt, mint saját magat! Alapjában kitűnő ember; de hát akkor miért tette nékem ezeket a kellemetlen szemrehányásokat? Milyen igazságtalan volt irántam! Lássa, én épen ellenkezőleg, mint ön, csak kellemes dolgokat tudatok önrel! Ha tudná, mennyire szeretem!

La Hurel (félre): Ez az!

Nicole (mosolyogva): Nos? elmondjam, hogy mit tettem ma érte, noha szörnyű gyanuval kémlsz utánam s Isten tudja, mit tételez fel rólam? Meg sem érdemled, hogy ennyire szeresselek és ... és rád költsem megtakarított frankjaimat!

La Hurel (nyugtalanul): Nos?
Nicole (pajkosan, majd kicsapongó jó kedvvel): A rue de la Paixben, egy nagy üzletben...

La Hurel (felpattan): Fogadok, hogy megvásároltad számomra azt a drága bőrtárcát!

Nicole: Nyertél! Tied a tárcal tied a tárcal... Mi? ez aztán meglepetés, te édes, édes...

La Hurel (dühösen föl és alá jár): Tehát ajándék is! ajándék! A szimpptomák egész skálája! Most már tisztában vagyunk!

Nicole: Ejnye! Hát mi bajod?
La Hurel (félre): Legyünk erősek! (nagy nehezen megembereli magát s Nicole felé közeledik): Hallgass ide, Nicole!... Az a lejtő, ahova juttottunk, a romlásunk, a becselenségünk... hazugság, ámtás minden! érted? mindent tudok!

Nicole: Nem értem egy szavadat sem!
La Hurel: Tegnep még kételkedtem; ma ma már tisztában áll előttem, hogy... hogy... ej, hogy sérelem esett rajtam!... ezért azonban lakolni fogsz! Ne gondold, hogy ostoba tökfilkó vagyok; olyan, mint a régi módi férjek. Ellenkezőleg! Én modern ember vagyok, teljesen modern, aki ismerem az életet keresztül-kasul, teljes valóságában és ridegségében. Bennem két ember lakozik: a férj, mint olyan, és a filozóf. Ezért tehát azt mondom néked: jelen helyzetünkben csak egy segíthet, a nyílt őszinteség!

Nicole (fejét lehajtva): Igen, néked igazad lehet; jobb így!

La Hurel (meglepetten): Hogy mondd?
Nicole (hirtelen derűs arccal): Oh, te nagy, nagy gyerek! Most megismertelek. Hát itt vagyunk?

La Hurel (meglepetten a hirtelen változástól): Így? Hogyan?

Nicole: Még sem hittem volna, hogy az az ostoba, Balsac annyira fejtezőre állítsa a józan eszedet.

La Hurel: Balsac?
Nicole: Természetesen. Vagy azt hiszed, nem vettem észre, hogy egésznap a Házasság lélektanát tanulmányozod? hogy annak a szobatudósának a könyve szerint figyeled meg a feleségedet? Ismerem azt a híres könyvet; olvastam még leánykoromban és tanultam is belőle eleget!

La Hurel (bambán): Tanultál!
Nicole: Megtanultam belőle, hogyan lehet az ostoba férjeket akik egy pár betű miatt gyanakodni merészkednek a feleségeikre megtéríteni. Nos — hát tudd meg, hogy azok a híres jelek, a »szimpptomák«, amiket rajtam észleltél az mind csak mestertfogás volt. A későn haza jövetel a fejtájás az ellenmodási viselkedet az ájuldozás az ajándék... minden. Hahaha!

(Szünet.)

La Gurel: Tehát?

Nicole: Tehát tanuld meg azt, hogy az asszonyt ne Balsacból ismerd meg hanem a szivedből.

volt, újabb nehézségek is merültek fel. Kossuth Ferenc ugyanis kijelentette, hogy a maga részéről lehetetlennek tartja, hogy mint Kossuth és mint a függetlenségi párt elnöke osztrák vagy közös kitüntetését fogadjon el és német szövegű esküt tegyen le. Az ellen Kossuthnak nem volt kifogása, hogy a többi miniszterek ebben a tekintetben is egyformák legyenek régebben kitüntetett társaikkal.

Most újabb bizalmas tárgyalások indultak meg a kabinetirodával, ahonnan az volt a válasz, hogy lehetlenség éppen Kossuthot kihagyni; ez igen rossz vért szülne legtetszőbb helyen. Vagy ejtsék el valamennyi miniszter kitüntetését, vagy terjeszszék fel valamennyit.

Abba az expediensbe pedig, hogy a többi miniszterek legyenek titkos tanácsos és Kossuth kapjon Szent István-rendet, sem Kossuth, sem a kabinetiroda, nem akart belemenni. Ezek után ejtették el, most már Justh tudtával és beleegyezésével, valamennyi titkos tanácsosságot és mindaddig, amíg Kossuth a maga elfogása mellett megmarad, ezekről nem is lesz többé szó.

Ha pedig az idők során ismét felmerülne a miniszterek és a Ház elnöke kitüntetésének kérdése, akkor egyik sem fog titkos tanácsosságot kapni hanem mindannyian Szent István-rendet, miután ez az egyetlen tisztán magyar rendjel, melynek Magyarországra szóló okmányait is magyarul állítják ki. Mellesleg megjegyzendő, hogy a Szent István-rendnek Ausztriára vagy külföldre szóló okmányait németül írják.

Ez a tényállás, melyet feljebb megcáfolni, de megdönteni nem lehet.

Sável Kálmán temetése.

Tegnap délután helyezték örök nyugalomra Sável Kálmán a királyi ítélő tábla volt elnökét. Idegenben halt meg Velencében, onnan hozták haza Nagyváradra, hol a családi sírboltba helyezték. Tegnap délután 4 órakor érkezett meg a vonat melyhez egy külön kocsi volt csatolva, a következő felirással: Hulla. Ebben a kocsiban szállították a halottat egyszerű fehér fakoporsóba fekete keresztrel a fedelén. A fakoporsóban érckoporsó volt a mely hatóságilag volt lezárva, mint a külső burkolat, hatósági pecséttel lepecsételve. A koporsót megérkezése után a gyászos házhoz szállították a hol már ekkor fel volt állítva a ravatal csak a koporsót várta. A szertartás pontban 5 órakor vette kezdetét római katolikus szertartás szerint. A temetést *Lopusny* Gyula helyettes plebános vezette dr. *Knecht* János és *Besser* Hugó lelkészek segítségével. A temetés óriási részvét mellett folyt le. Képviselve volt társadalmunk minden rétege.

Képviselve volt a királyi tábla, a törvényszék, az ügyészség, a város, a megye, a püspökség, az ügyvédi kamara, a helyőrség, csendőrség,

A megjelentek közt láttuk a következőket:

Glatz Antal, Fetser Antal, Barry József, Beóthy László, Laurán Agoston, dr Miskolczy Ferenc, Miskolczy Barnabás, dr Szokoly Tamás, Stokker József dr, Móric Pál dr, Keszthelyi Zoltán, Balogh János, Baranyi András, Moes Károly, Dus László, Darvassy Lajos, Bozóki Alajos, Szmazsenka Ernő, dr Gyöngyössi István, Weingertner Andor, Mezey Mihály, Kőszeghy József, Bordé Ferenc, Hoványi Géza, Pataky Arnold dr, Zsalik Privád, Hips Hugó, Szmekta L. Odón, dr Papp Károly, Kledorier Lambert, Hoványi Géza, Sal Ferenc, Hegyessy Márton, dr Váradai Odón, dr Váradai Zsigmond, dr Berkovics Ferenc, dr Grósz Menyhért, Mikussay József, Palánkay Gyula, Vejáczy Gyula, dr Ertsey Péter, dr Thury Kálmán, dr Moskovits Miklós, Frankó Endre, dr Fráter Pál, Fassie Pál, dr Ehrlich Ignác, Lázár Márton, Harmathy Károly, Jelencsik István, Márkus

László Pally Lajos, Oó Dezső, Kiss Elek, Papolci Ferenc, Korovszki József, dr Szacsavay Akos, Lengyel Zsigmond, stb.

Szinte lehetetlen volna felsorolni a megjelenek neveit. Mikor megindult a gyászmenet a keresztet vivő gyerek után a koszorukocsi, mely teljesen meg volt telve a szebbnél-szebb koszorúkkal s a széles feliratu szalagokkal.

A koporsót vivő gyászokosi szintén telve volt koszorúval. A gyászokosi után a gyászoló-család férfi tagjai haladtak, kik mögött óriási sor magán- és bérkocsi vonult az olasz-i sarkertbe.

Hatalmas porfelhő emelkedett a menet után, mely mindig sűrűsödött, átláthatatlan függőnyt alkotva, mely úgy tűnt fel, mintha a mult lenne minden nagyságával s azután a sár szélén szétfoszlott és ez mintha azt jelentette volna, hogy: Itt megszűnik minden földi nagyság.

Az elhunyt koporsóját a következő feliratu koszoruk borították.

Drága jó férjemnek — Irma.
Forrón szeretett apának — Kornus, Félix.
Hálás unokák — Edith, Kálmán.
Felejtethetlen atyának — Kálmán.
Felejtethetlen sógornak — Pally család.
Felejtethetlen Kálmánunknak — Gizella és Józsi.

Kedves sógorának — özv. Szabó Gézáné.
Hoványi Gyula és családja — szeretetük jeléül.

A Teleszki család — szeretük jeléül.
Régi barátsága jeléül — Des Echerolles Kruspér Sándorné és családja.

Kedves Kálmán bácsinak — Laura és Gaszton,
Kedves Kálmán bátyámnak — Des Echerolles Sándor.

Kedves Kálmán bácsinak — Emma és Gilbert.

Igaz szeretettel — Kőszeghy József és neje.
Pécsi Kornél és neje.

A nagyvárad helyőrség tisztikara — Offisier kopsz garnizion.

A nagyvárad ügyvédi kamara — Sável Kálmánnak.

Az aradi királyi törvényszék — Sável Kálmánnak.

A nagyvárad királyi ítélőtábla és a királyi főügyészség — mély tisztelete jeléül.

Szeretett nagybátyának — Józsi és Jani.

Igaz szeretettel jeléül — Szabó János és családja.

A legjobb testvéremek — Károly és neje.

A biharmegyei és nagyvárad kaszinó — Felejtethetlen igazgatójának.

Das offiziers korps des Huszáren regimentes numeró 10.

A nagyvárad királyi törvényszék és a hozzátartozó királyi járásbiróságok — kegyeletük jeléül.

Szeretett testvéremnek — Ágnes.

A diszes temetést Weiszlovits A. és fia első nagyvárad temetkezési vállalata rendezte.

A bírósági joggyakornokok mozgalma.

Az aránytalanul és a rohamosan megnövekedett drágaság számos társadalmi csoportnak megnehezítette a megélhetését. Keservesen érzik ezt már régóta legkivált a bírósági aljegyzők és joggyakornokok, kiknek szinte tarthatatlanná vált a helyzetük, mióta a bírói pályára kívánczók nagymérvű megsokasodása tetemesen megcsökkentette a kilátást is, hogy — mint a multban — hovamamár a bírói székbe jussanak.

Ok igazán rabszolgái az életnek, mert hosszú jogi tanulmányaik dacára csak sok évi küzdés, sanyarúság, és mellőzés után juthatnak jobb fizetési osztályba

Ez a tarthatatlan, sivár helyzet indította arra a nagyvárad bíróságok segédszemélyzetét is, hogy mozgalmat indítsanak helyzetük megjavulásáért. Az előzetes megbeszélést már e hó 12-én megtartották, amikor *Sarkadi* Imre dr törvényszéki jegyzőt megbízták kívánságaik pontokba foglalásával.

Sarkadi a megbízást teljesítvén e hó 15-én szerdán gyűlést tartottak a helybeli bíróságok aljegyzői és joggyakornokai és egyhangulag elfogadták kívánalmaik írásba foglalásának a gyűlésen bemutatott tervezetét.

A jegyzői karnak helyzete javítására vonatkozó követeléseit röviden a következők:

1. A joggyakornokok, mint állami tisztviselők a XI. fizetési osztály 3. fokozatába soroztassanak.

2. Az aljegyzők és jegyzők a X. fizetési osztály 3. fokozatába osztassanak be és azok az aljegyzők, akik a bírói képesítést megszerzték, soroztassanak a X. fizetési osztály 1. fokozatába.

3. Az előléptetési idő a jegyzőkre nézve az egyes fokozatok között 2 évben állapittassék meg.

4. Hozassék be a szolgálati pragmatika.

5. A titkos minősítés, mint elavult intézmény töröltessék.

6. A kinevezéseknél egyedül a törvényes képesítés legyen az irányadó

7. Tekintettel az általános drágaságra, a nehéz lakás viszonyokra a lakáspénz újból megállapittassék, újból szabályoztassék és magasabb összegben állapittassék meg.

8. A bírói és ügyvédi vizsga adta képesítések a szerzett jogok sérelme nélkül mielőbb nivelláltassanak.

E kívánalmak minden esetre jogosak. Mert ha Magyarország számot tart rá, hogy kulturállam legyen, akkor nem szabad ingyen igénybe vennie olykor évekig azoknak munkáját, akik szinte 22—24 éves korukig folyton tanulnak, hogy képességüket megszerezzék és akiket még avval sem kárpótol manapság az állam, hogy valami kecsgetető volna kilátásuk hamaros előhaladásra. Ha a közszolgálat egyéb ágaiban, pl. a pénzügyi, postai, vasuti ügyágban működő fogalmazók ugyszólván jogi tanulmányaik elvégzése után kineveztetnek a X. fizetési osztályba, akkor azt a bírósági jegyzői kar is megérdemli. A bírósági aljegyző olyan fizetési osztályba van beosztva, amely fizetési osztály a négy középiskolát végzett alkalmazottak részére van felállítva.

A telekkönyvvezetők, irodaigazgatók a X. fizetési osztályba vannak beosztva és minden külön vizsga nélkül bejuthatnak a IX. fizetési osztályba, csak az aljegyző nem lehet érdeemesítve arra, hogy képzettségének megfelelőleg dotáltassék, sőt bírói vizsgával is 3—4 évig elvárhat, míg bírói székbe jut.

A bírósági segédszemélyzet mozgalma megérdemli a társadalom teljes rokonszenvét. Nagy érdekek fűződnek ahhoz, hogy a már a bírói segédszemélyzetnek oly anyagi helyzetet biztosítson, mely elhárítsa felőlük az eladósodás kénytelen veszedelmét. E lapok hasábjain lesz alkalmunk ez érdekeket részletesen megismertetnünk, itt csak a bírói függetlenség nagy horderejű elvére figyelmeztetünk.

A mozgalom célja, hogy szeptember hóban országos kongresszust tartsanak a fővárosban, mely kívánalmaikat memorandumba foglalva azt az országgyűlés és az igazságügyminiszter elé terjessze. E végre a szerdai gyűlés elhatározta, hogy kívánalmaikat az ország összes bírósági aljegyzőkkel megismertesse és minden lehető elkövet az országos kongresszus érde-

kében. A várad törvényszéket a kongressuson a gyűlés egyhangú hozzájárulásával Sarkadi Imre dr képviselné.

A mozgalom nagy érdekeket szolgál a bírósági segédszemélyzet sivar helyzetének orvoslásán kívül, azért nagyon kívánatos, hogy teljes sikere legyen.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket **hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküdeni sziveskedjenek** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Személyi hírek.** Dr Várady Árpád, címzetes püspök, miniszteri tanácsos és Kollányi Ferenc jaáki apát, kik a nyarat Bihartüreden töltötték, tegnap este Bihartüredről Nagyváradra érkeztek, honnét ma, pénteken utaznak a fővárosba.

* **Nagyvárad részvétele a kath. nagygyűlésen.** A szeptember közepén tartandó országos kath. nagygyűlésen Nagyváradról is többen fognak részt venni. Dr Krüger Aladár ügyvédet, lapunk segédszerkesztőjét felhívta a Kath. Egyesületek Országos Szövetsége, hogy a szociális szakosztályon határozati javaslatot terjesszen elő a sztrájk ügyében.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. pénzügyigazgató Pocsár József pénzügyigazgatósági díjnokot díjas kezelési gyakornokká nevezte ki.

* **A villamos kocsik fékjei.** Pár héttel ezelőtt a polgármester felterjesztésére a kereskedelmi miniszter kiküldöttje által megvizsgáltatta a nagyvárad villamos vasut fékjeit. A vizsgálat eredménye az, mint annak idején irtuk, hogy a mostani fékek jók. A miniszter most értesíti a vizsgálat eredményéről leiratban a várost. E szerint a vizsgálat a fékek megfelelő szerkezetét, hatását és állapotát minden kétséget kizárólag igazolta. A mostani mechanikai és villamos rövidre záró fékekkel a közbiztonság igényei megfelelő módon vannak ellátva s nem szükséges másrendszerű fékekkel kicserélni. Légtékek, vagy másrendszerű fékek csak pótkocsikkal való közlekedés esetében szükségesek. Felemlíti a miniszter, hogy a budapest—szentlőrinci és a budapest—budafoki villamos kocsik sincsenek légtékekkel ellátva, noha ezek 30 kilométer óránkénti sebességgel közlekednek, míg a nagyvárad villamos csak 6—15 kilométer sebességgel közlekedik. — Ha a pótkocsikkal való közlekedést behozza a nagyvárad villamos, az esetben itt is kell légték, amint ezt maga a miniszter is kijelenti.

* **A hadapródok itthon.** A nagyvárad honvédhadapródiskola 1. és 2. od éves növendékei már korábban hazatávoztak vakációra. A 3. ad éves növendékek terepfelvételi tanulmányokra Kolozs- és Szilágymegyékbe mentek, a 4. ed évesek pedig Fiume, Trieszt és Polába mentek tanulmányra. Mindkét csapat már hazaérkezett Nagyváradra, hogy készüljenek az augusztus 18-iki felavatási ünnepre.

* **Gyűjtés egy templom alapjára.** Sarkadkeresztúr görög keleti temploma régiségénél fogva oly rozzant állapotba jutott, hogy abban istentiszteletet tartani már lehetetlenség. A fent említett egyház község elöljáróság be is szüntette az Istentiszteletet a régi templomban és egy új templom építését határozta el. Az építkezéshez szükséges alap összehozására

a hivekre külön összeget vetettek ki, amely azonban nem elegendő a templom felépítéséhez. Most a görögkeleti hitközség ottani vezetősége kérelemmel járult az alispán elé, hogy a még szükséges alap megszerzése végett a megye területére kéregetési engedélyt nyerjenek.

* **Esküvő.** Fényes esküvő színhelye volt tegnap az olaszii plébánia templom. Déli fél 12-kor esküdtök örök hűséget Mayor Odön honvédszázados, hadapródiskolai tanár bájos arájának, Imrik Mártának, dr Imrik Péter kir. táblai bíró leányának. Az esketési szertartást Kozári Gyula hadapródiskolai egyházi tanár végezte, aki magasan szárnyaló beszédet intézett az ifju párhoz. Násznagyok voltak: Molnár Endre, Eszterházy herceg kaposvári uradalmi építész és dr Ováry Ferenc országgyűlési képviselő Veszprémből. Az esküvőn nagy számmal volt képviselve Nagyvárad előkelő társadalmá; jelen volt a honvédhadapródiskola tanári kara is, élén Kamenszky őrnaggyal. Esküvő után szük családi körben nászszakoma volt a Pannoniában. Az ifju pár a délutáni gyorsvonattal nászutra indult.

* **Panasz a villamosra.** A nagyvárad villamos vasut igazgatósága akként intézkedett, hogy az este 10 órai utolsó fűrdővonathoz villamos kocsit küld ki a várad-velencei vasutállomáshoz, valószínűleg azért, hogy az utasok azon bejuthassanak a városba. A célt jámbor észszel csak sejtjük, mert a gyakorlatban nem így van. Az állomásra nem jár be a villamos s így jókora távolságra kell az állomástól gyalogni, míg a villamos megálláshoz jut az ember. Itt azonban azt tapasztalja, hogy a villamos kocsit már jó távolságra halad be a városba. A villamos kocsit ugyanis nem várja be az utasokat, hanem amikor a vonat tovább indul, a villamos is neki rugaszkodik a városnak. Így történt már sokszor, legutóbb az elmúlt kedden augusztus 14 én este. Egy hat tagból álló társaság igyekezett sietve a villamos kocsiból s mikor alig voltak 20 lépésnyire a kocsit elindult. Elképzelhető a rémület, mikor minden alkalmatlanság nélkül a város végén maradt a társaság s gyalog kellett a csatornaépítés folytán felturkált országúton bejönni a városba, a villamos pedig üresen futott be a előttük. Ezt a kellemetlenséget 10—15 másodpercnyi várással el lehetett volna kerülni. Elhisszük hogy a személyzet este igyekszik haza, hogy a terhes szolgálat után pihenőre térjen, de a közönséget nem lehet így felültetni. Ha tudja, hogy nem várja meg a villamos, egyszerűen a nagy állomáshoz vált jegyet, de így csak a legnagyobb kellemetlenségnek van kitéve. Elvárjuk a vasut igazgatóságától, miszerint a jövőre szigoruan intézkedik, hogy ilyen bosszantó nemtörődömség ne forduljon elő. Ezt különben a társaság anyagi érdeke is megköveteli.

* **Hogyan kell kiröpíteni egy urat egy klubból?** Mérő János, a szivós szabad- elvű és még szivósabb haladó Balatonlelén üdül. Már mint választásztási elnök is megmutatta, hogy sok mindent el bír viselni, így hát nem csuda, hogy a nyaralóhelyi klubban, is otthonosan érezte magát s nem akarta észrevenni, hogy — enyhén szólva — kinézik onnan. A tolnai jeles darabont kormánybiztost csak nem tudták kitessekelni a Balatonlelei Fűrdőegyesületből, ámbár az apró tüszurásoktól kezdve minden lehető módon iparkodtak tudtára adni, hogy tágasabb odakinn. Egy izben már a választmányának egyhangulag hozott határozata folytán felszólították, hogy lépjen ki az egyletből. Ő azonban ezt nem tette, hanem kijelentette, hogy hazafinak tartja magát, a tagságról nem mond le, de az egylettől távol tartja magát, mert erkölcsi halottat — ugymond — nem enged csinálni magából. Erre aztán az egyesület kitűnő lépésre határozta el magát, amelyet hasonló esetekben követésre méltónak találunk. Az egyesület választmánya ugyanis

elhatározta, hogy az egyesület «feloszlását» fogja ajánlani a 19-én tartandó rendkívüli közgyűlésen. Vagyis az egyesület vasárnap feloszlik, de negyedóra mulva új egyesület alakul, amelynek azonban Mérő János már semmiesetre sem lesz tagja. Talán ebből megéri majd a nehézfejű Mérő ur, hogy őt tényleg erkölcsi halottnak néz k.

* **Merénylet Csaplár Benedek ellen.** Gyalázatos merényletre vetemedett egy Jung József nevű munkásember Csaplár Benedek kegyesrendt szerzetes, a rend kormánytanácsosa ellen. Csaplár, aki a napokban ünnepelte gyémántmiséjét, hétfőn este rendes sétájáról visszatérve az eskü-téri templom parkja előtt a piarista rendház felé haladt. Egy kékinges munkás szemben jött vele és megállt. Mikor a gyanutlanul haladó nyolcvanöt éves öreg ur elhalad mellette, utána ment és hátulról kerülve úgy arcultotta, hogy a csattanásra még a távolabb levők is figyelmesek lettek. Dobler óras családja látta az egész eset letolyását. Ők figyelmeztették erre a rendház sarkán beszélgető Komáromi Károly és Pozsgai Rudolf rendtagokat, akik többek segítségével kocsin haza szállították a földre esett, mozdulni sem tudó öreg urat. A támadó rögtön kerekelt oldott de utána futott Dobler órasnak a fia. Amikor a hid alá értek, a támadó közömbösséget szinelve, hirtelen megállt, a fiu pedig egy arra, haladó rendőrt megszólított, aki letartóztatta a merénylőt. Még az esti órában szembesítették Csaplárral, aki azonban mivel ügyet sem vetett a szembejövőre és a hátulról ért ütéstől elkábul nem tudott felvilágosítást adni a személyazonosság felől. Doblerék azonban felismerték benne a merénylőt. Azt, hogy mi oka volt a lelketlen merénylőnek a tette elkövetésére, azt még nem lehetett megállapítani. Csaplár Benedek bántalmazása ügyében a rendőrség a legsürgősebben megejtette a nyomozást, melynek során dr Fischer Aladár műtőorvos dr Ney Gyula kegyesrendi rendházi orvos és dr Nagy Kálmán államrendőrségi orvosok együttes véleménye alapján megállapította, hogy a bántalmazott tanár *balcombcsonttörést szenvedett*. E sérülés természetű olyan, hogy gyógyulása több hónapot igényel, miért is a tettes súlyos testisértést követett el. A tanuk vallomásából kitűnik, hogy a merényletet Jung József, keresdi születésű, harmincegy éves, római katolikus légszeszgyári munkás követte el. Jung a cselekményre, részegségre való hivatkozással, nem emlékszik. Nem tagadja merénylet elkövetését, de azt hozza fel mentségül, hogy részeg volt, amikor esetleg megtámadta Csaplár Benedek tanárt. A rendőrség ellenben beszámítható állapotban levőnek találta Jungot s így elesik az a védekezése, hogy ittas volta miatt mire sem emlékszik. Jung Józsefet a rendőrség, tekintettel az elkövetett bűncselekmény súlyos voltára, továbbá testi sértés miatt már büntetve volt, előzetes letartóztatásba helyezte.

* **Belefut a patakba.** A szegény nép különösen ilyen dologidőben nem tudja kellőleg gondját viselni a gyermekeinek. Sok zsenge élet pusztulásának volt ez már az okozója. Így pusztult el a napokban Remete, biharmegyei községben Tuksa Mihály ottani szegény embernek Miranda nevű 3 éves kis leánykája is. Míg szülei a kenyér után jártak, kis gyermekük a házuk előtt folyó malom-patakba esett játszás közben s mire észrevették, odaveszett. A vizsgálatot megindították, de az eredmény csak az, hogy a kis ártatlan leányka pusztulásáért senkit sem lehet vádolni.

* **A belényesi ut államosítása.** A kereskedelmi miniszter a nagyváradi-belényesi utat államosítani szándékozik. Ez részben Nagyváradot is érinti, amennyiben Szöllős község határáig Nagyvárad tartja fenn az utat. A városi mérnöki hivatal a tanácshoz beadott jelentésében fejtegeti az ut fontosságát Nagyváradra s egy része a csillagvárosi vámig ki is van kövezve s végül javasolja a tanácsnak, hogy ragadja meg a kedvező alkalmat s kérje a maga részéről is az ut államosítását.

* **Naiv képviselőtestület.** Bodonos község képviselőtestülete a napokban hihetetlenül naiv határozatot hozott. Az említett község ugyanis a római katolikus egyház erdejéből mintegy 8 katasztrális holdat használt csupa tévedésből, minden bérlet vagy engedelem nélkül. Mikor az illetékes helyről felszólították, hogy a jogtalanul használt erdőt bocssássa vissza a tulajdonos használatába, a község képviselőtestülete összeült és meghozta azt a nagy és jellemző határozatát, mely szerint a község nem tudja, hogy mi képezi tulajdonát. A határozatban azzal védekezik a képviselőtestület, hogy eddig nem volt tudomása arról, miszerint az erdő az ő birtoklásukban van.

* **Uj nyaraló-telep.** Városunk rohamos fejlődését mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy egy pár év óta egész városrészek épülnek fel. Most ujabban a vasuti állomással szemben a volt Brüll, illetve Aulich-féle óriási telepből, mintegy 100.000 négyszög méter terület kerül parcellázásra. E telep szép tágas utcákra lesz felosztva s ma már oly sok vételi előjegyzés történt, hogy pár hét múlva az építéshez is hozzá fognak. Ez alkalommal a legszegényebb viszonyok között élőknek is módjában van házhoz jutni, mert *négyszög méterenként egy korona* vételár mellett — bármily kis parcellákban is — lesz e telep áruba bocsájtva. Egyes helyeken a szőlőültetésre alkalmas területek is fognak eladatni. — Alkalmas lenne e telep tisztviselői telepnek is, mert egészen a városban van s a Fő utcától csak a vasuti állomás választja el. Az építendő lakásokba a vízvezeték és villanyvilágítás is bevezethető. A telkek igen előnyös feltételek mellett volnának megszerezhetők. Ez ügyben különben bővebb felvilágosítást Farkas József váradi-velencei műkertészeti telep tulajdonosától nyerhető, aki az új nyaralótelep ügyét intézi.

* **Halálozás.** Debreczy Imre posta-táv-irda igazgatósági főpénztárnokot és családját súlyos gyász érte márkosfalvi Debreczy Ferencz földbirtokos, 48—49-iki honvédhadnagy halálával. Debreczy Imre az elhunytban édes atyját gyászolja. A derék öreg ur Zabolán, Erdélyben hunyt el 81 éves korában. Teme-tése nagy részvét mellett ment végbe.

* **Hírek mindenfelől.** Budapesten Klamarik Matild Török István városi hajdu felesége férjének brutális bánásmódja miatt anynyira elkeseredett, hogy gyufaoldatot ivott, még pedig oly nagy mennyiségben, hogy a leggyorsabb orvosi segély sem tudta megmenteni. — *Bikszádon* két havasi oláh meg-támadta Majora Illés bikszádi csendőrmestert és egyik vele lévő társát. A csendőrök erélyes fellépésére az egyik oláh megfutamodott, de a másik oláh, Tinta Tógyer baltát fogott a csendőrökre. Erre a csendőrmester fegyvert fogott és a garázdá oláhot lábán megsebesítette. — *Pécsett* Forintos Sándor szuloki (Somogy megye) körjegyző 45 éves felesége szül. Schmidt Irma tegnap egyik szállodában sziven lőtte magát. Rögtön meghalt. Súlyos szembajban szenvedett, valószínűleg efeletti kétség-beesés kergette a halálba.

* **Rajtakapott bábtolvaj.** Nyárszeg biharmegyei községben Faguba János a föld-mivelés mellett üres idejében a szabók által használt próbababok készítésével foglalkozik, hogy ezzel is pótolja a téli megélhetésre szük-

ségeseket. Kalkó Tivadar szarkatermesztői falubelije azonban szemet vetett a bábokra s egy szép estén csak úgy szó nélkül elakarta azokat emelni. Jóllehet, hogy Faguba babái nem hasonlítottak Hillarius mester babáihoz s nem énekeltek és tiltakoztak az önkéntes szállítás ellen, Faguba mégis megneszelte az expediciót és birokra kelt a tolvajjal. Ez azonban erősebb lévén, nemcsak elmenekült a bábokészítő elől, hanem azt jól meg is döngö-nyözte. A gyapjui csendőrség azonban kézre-kerítette a tolvajt éjjeli maclarával, aki a törvényszék előtt fog beszámolni a bábok iránti előszeretetéről.

* **Kenderfonótelep Farnoson.** Farnos község határában nagy kiterjedésű birtoka van a premontrei kanonok rendnek. E birtokot Goldlinger Lajos bérlő a rendtől, és most a birtok mentén folyó patak mentén kender-áztató és fonó telepet akar létesíteni. A patak alsóbb részén a községnek már van ilyen telepe, mely a község lakosságának megélhetési viszonyait segíti elő. Goldfinger a telep létesítésére vonatkozólag kérelmet nyújtott be a községi képviselőtestülethez, amely azonban azt elvetette. Az újonnan létesítendő telep ugyanis a községi telepen beljebb fekszik és közelebb van a községhez, a kender áztatás pedig köz-tudomású, hogy rothasztás munkálatokkal jár, amely egészségtelen gázok kigőzölgesét hozza létre és így megfertőzi a levegőt, de eltekintve ettől, veszélyes az új telep az állategészség-ügyre is, mivel a község az állatok itatását a patakából eszközli és ha az új telep létesülne, akkor az állatok egészségügyi viszonyai is meggyengülnének. Az elősoroltak alapján a kérelmet elutasította a képviselőtestület. Ez eluta-sító határozatot Goldfinger megfélembre, azonban ezzel egyidejűleg a község lakossága is adott be kérelmet, hogy a felebbezést utasítsák el.

* **Megérkezett a cirkusz.** Nagy csö-dület volt szerdán délután és tegnap állandóan a Nagypiacon. Megérkezett Kludszky előre hirdetett cirkusza és állatsereglete. A piacon egy hatalmas kitermett életant tolt jobbra-balra az óriási, súlyos kucsikat. Az oroszlanok s más fenevadak szokatlan koncertet rendeztek orditásaikkal a piac területén, ami nagy vonzerővel bírt különösen a gyermekvilágra. A sátrakat még nem állították össze, de a felszerelvények óriási sokaságából itélve, első látványosságnak ígérkeznek a cirkusz előadásai. Ez is hoz egy kis élénkséget a mostani holt-szezonba.

* **Egyesületből kizárt darabont jegyző.** A sárosmegyei községi és körjegyzők egyesülete tegnap tartotta évi közgyűlését, melynek legérdekesebb tárgyát képezte *Máté* Ede gabaltói körjegyző ügye. Mátét ugyanis az egyesületi választmány annak idején kizárta kötelekéből, mert a darabont kormány által kirendelt főispán önbekiktatásánál segédkezett. A jegyző ezen határozatot megfélembrezte, de a közgyűlés a kizárási határozatot helyben-hagyta.

* **Az iskolába mentek lopni.** Folyó hó 15-én Dienes r. ellenőr elfogta Barta Zsiga, Koncz József, Orbán József és Ujvárosi László 12—14 éves csavargó gyerekeket, akik f. hó 11-én este a körös utcai r. kath. elemi fiiskolába belopózkodtak és ott az osztályokban levő szekrényeket feltörve, azokból 10 drb. olvasni való könyvet és 95 drb. palavesszőt elloptak s azt elárusították. Kihallgatásuk után a kir. ügyészséghez átkísértettek.

* **Elfogott kártyasipis.** Racskó József rendőr tegnap délután bekísérte a rendőrségre Szilágyi József rovtomultu kártyasipist, aki utazó zsebtolvaj is, mert a nagyállomáson a délutáni 4 óra 10 perckor Kolozsvár felé induló személyvonat egy harmadosztályú utasa tetten érte, amint zsebéből pénztárcáját ki akarta lopni.

* **Szidalmazták a rendőrbiztost.** Tegnapelőtt a »Bihar« mulatóban négy részeg

uri ember közbeszólásaival az előadást folyton zavarta. Kemény rendőrbiztost, aki őket tisztességes magaviseletre figyelmeztette, a legdurvább módon káromkodva, szidalmazták, sőt a rendőrségen is a legocsmányabb szidalmakkal illették Kemény biztost. Az eljárás illetékes helyen folyamatba tetetett ellenök.

* **Eltűnt szakácsnő.** Fő utca 18. sz. a. lakásáról ma reggel 4 órakor eltávozott Rada Teréz 22 éves hajadon főzőnő és hozzátartozói a városban sehol fel nem találván, jelentették a rendőrségen. Személyleírása: termete közép. arca hosszas, haja barna, szemöldöke sötét-barna, szeme fekete, orra, szája rendes. Eltávozásakor fekete alj, szürkés kék delin ruha-derék volt rajta.

* **Az osztályosrajtók.** Az osztályosrajtók tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyereséményvel:

25.000 koroát nyert: 83690.
20.000 koronát nyert: 113568.
10.000 koronát nyert: 114081.
3000 koronát nyertek: 53505 173873.
1000 koronát nyertek: 25185 50237 82373.
300 koronát nyertek: 1069 8040 15754 16118 19835 22028 26793 59132 50209 53394 73632 74228 82271 88300 114114 115292 117576 119695.

A többi kihuzott számok 170 koronát nyertek.

* **Elveszett váltó.** Elveszett ma (16-án) délelőtt háromnegyed 12 órakor a Szent János utcától — Téglavető utcáig terjedő útvonalon egy dr. Simonits Mária kibocsájtói, — Véber Elek elfogadói. — és Fenyves János forgatói aláírású ellátott s 50 koronáról kiállított váltó; ugyanakkor a fent irt útvonalon egy drb. Papp János kibocsájtói, Barabás Mihály elfogadói, — és Véber Elek forgatói aláírásával ellátott 50 koronáról kiállított váltó is elveszett.

* **Találtak a nagyvásártéren** egy drb. fekete rattler kutyát. (Atvehető Éliás Lajos cipésznél Váralja, Hid-utca 1. sz. a.)

TÁVIRATOK.

Uralkodók találkozása.

London, aug. 16. A Standard a kronbergi uralkodói találkozásról írván azt mondja, hogy a kronbergi találkozás értéke és fontossága nem csekély, tekintve, hogy kifejezésére szolgált annak, hogy a legnagyobb tengeri és szárazföldi haderők fejei barátságos találkozásra óhajtottak összejönni. A lap azonban utal arra is, hogy tekintettel arra, hogy sir Edward Greye találkozásánál nem volt jelen, Edward király összes alattvalói természetesen fogják tartani, hogy az angol nemzetet esetleg kötelező megegyezés a tanácskozás tárgyát nem képezhet. A lap sajnálkozásának ad kiteje-zést a felett, hogy néhány német ujság gán-csolja Angolországnak az egyiptomi ügyben tanusított magatartását és kijelenti, hogy Angolország sohasem adja beleegyezését a most fennálló állapot megváltoztatásához.

Berlin, aug. 16. A Lokalanzeiger azt írja Vilmos császár és Edward király találkozásáról, hogy eleinte a két uralkodó egész bizalmasan beszélgetett, de minden esetre ennek is meg van az a jelentősége, hogy egyes dolgokban bizonyos félreértéseket eloszlattak. És ha eddig a lapok azt irták, hogy a találkozásnak egészen magán és családi jellege van, most az a felfo-gás került felül, hogy a találkozás mindkét ál-lamra fontos és a marokkói kérdés megoldása előtt a találkozás nem lett volna lehetséges.

A szultán állapota.

Konstantinápoly, aug. 16. A szultán ma teljesen lámentes volt s holnap fogadja a nagyvezírt.

Az orosz forradalom.

Pétervár, aug. 16. Kovalevszky tanár ismét engedélyt kapott a Trana című lapjának megjelenítésére. Altalában a hatóság megengedi a lapok megjelenését, azzal a kikötéssel, hogy sem a cári családról, sem a hadseregről, sem hivatalnokokról gánccsolni valót nem szabad írni, sem a kormányt nem szabad szidni.

Berlin, aug. 16. Pétervárról jelentik: Tegnap 25 rendőr ellen követtek el merényletet a forradalmárok. Az összes, a külvárosokban szolgálatot tevő rendőröket meggyilkolták. A forradalmárok valamennyien revolverrel voltak felfegyverezve és bosszút állottak a rendőrség eddig garázdálkodásáért.

Pétervár, aug. 16. A Carszkoje-Seloban megtartott hadgyakorlaton a katonák merényletet követtek el Nikolaj Nikolajevics orosz nagyherceg ellen. Két golyó a nagyherceg mellett álló két embert ért, az egyik meg is halt nyomban. A merényletet katonai körökben is megerősítik és azt mondják, hogy a merénylők a nagyherceget akarták megölni.

A krétai kérdés.

Athén, aug. 16. A diplomáciai kar átnyújtotta a hatalmak válaszigjegyzékét a krétai kérdésben a görög kormánynak. A jegyzék, mely elvben Törökországra nézve kedvező, a napokban közzé teszik.

Vonatok összeütközése.

Antwerpen, aug. 16. Egy Brüsseltől tegnap este fél 9 órakor elindult személyvonat Vieux-Deu állomásnál összeütközött egy tehervonattal, miközben 5 kocsi összezúzódott. Az utasok közül egyesek könnyű sérülést szenvedtek. A nemzetközi forgalomban nincs emiatt akadály.

Görög-bolgár viszálykodás.

Athén, aug. 16. Tegnap itt impozáns tüntetés volt a bulgáriai görög vérengzések miatt. Óriási tömeg hullámozott az utcákon néma csöndben. Az üzletek zárva voltak, úgy szintén a múzeumok nyilvános terei s mindennél kitűnőbbül a felirat: Nemzeti gyász miatt zárva.

SPORT.

Uszóverseny Pörschachban. E hó 13-án Pörschachban nagy bajnoki uszóversenyt tartottak, amelyen az azon részt vevő magyarok fényes győzelmet arattak. Így a 100 méteres bajnokságot dr. Bigelbauer Árpád (Óbudai tornaegylet) nyerte meg. Paul v. Neumann athéni világbajnok s többszörös osztrák uszó-bajnok és több ellentele ellen. A wörthi-tó 500 méteres és 200 méteres bajnokságában szép küzdelem után lett második dr. Schreyer Jenő, a Sirály evezős-egylet tagja Paul v. Neumann világbajnok után, maga mögött hagyva hat versenytársát. A műugrást is magyar Strobi József (Budapest) nyerte meg. A hátuszásban ismét Biegelbauer lett az első és ugyancsak a magyarok nyerték meg a leányok versenyét és a tanulók uszását is.

Az előbbiben Gedeon Ildike lett az első, Gerber Klára második, az utóbbiakban Varga György lett első.

A versenyt, melynek gyönyörű idő kedvezett, közel 1500 főnyi közönség nézte végig, lelkes tapsokkal fogadván a győzteseket. A versenyt társasvacsora és táncmulatság követte.

Igazságszolgáltatás.

A Zeysig ügy kulisszatitkaiból. A nagy port vert Zeysig ügy egyik érdekes fordulata volt annak idején, hogy Bérczi Béla, a vizsgálattal megbízott rendőrtanácsos letartóztatta Zigány Árpád védőügyvédjét, Halmi Elemér dr. Halmi ezért először az ügyvédi kamaránál keresett elégtételt, majd a büntető törvényszéken tett följelentést Bérczi ellen hivatalos hatalommal való visszaélés miatt. Ebben az ügyben a budapesti büntető törvényszék Bérczi Bélát fölmentette a hivatalos hatalommal való visszaélés vádjáról.

Sikkasztó postamesternő. A múlt év elején Gabel Ilona alsó-fernyeli postamesternő sikkasztást követett el. A vizsgálat megállapította, hogy több mint 10.000 korona az elsikkasztott összeg, melyet a postamesternő fényűzésre költögetett el lassankint. Tegnap a végtárgyaláson a félévi vizsgálat után annyit elismert, hogy a pénz az ő keze alatt vészett el, de azt mondja, hogy a lámpa egy alkalommal feldőlt és az asztalon levő bankjegyek elégték. Azonban a törvényszék a gyarló védekezést semmibe sem véve 1 és fél évi börtönre ítélte, amelyből félét kitöltöttnek vett a vizsgálati fogság által.

Félmillió kártérítési pör egy város ellen. A Bártfafürdő részv. társaság keresetet adott be Bártfa város ellen 505,355 kor. erejéig, még pedig beruházási költség címén 156,662 kor. és kártérítés fejében 348,693 kor. összegben kéri a várost elmarasztalni. A részvénytársaság keresetét arra alapítja, hogy a város a szerződés megkötésekor az évi bérösszeg alapján 28,000 kor. átlagos évi jövedelmet vett, holott ez csak 10,000 koronára tehető. Miután a részvénytársaság ez irányban keresete szerint megtévesztve lett, a kártérítési összeg megítélésén kívül a szerződés érvénytelenítését is kéri.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. — 4.
Írta: Fergus Hume.
— Angolból. —

— Ugy beszélt ekkor, mintha ismerné a boldogultat?

— Igen; azt hittem, hogy akkor ismerte meg, mikor a boldogult föltekintett. Lehet, hogy azért hagyta ott, mert haragosa volt, de aztán mégis csak visszajött.

— Látta ön, hogy mikor jött vissza?

— Nem; csak azt láttam, hogy ott állmögöttem, mikor megfordultam.

— S mikor szállt ki a kocsiból?

— Éppen, amikor a Grammar-utcából befordultam a St.-Kilda-utra.

— Hallott valami dulakodás-télet, vagy egyéb neszt a kocsiból?

— Nem; az ut nagyon dőcögős arra, s a kocsizörgés miatt a köveken, semmit se hallhattam.

— Midőn a világos-kabátos ur kiszállt a kocsiból, zavartnak látszott?

— Nem; tökéletesen nyugodt volt.

— Hogy tudja ezt?

— Mert közben a hold fölkelte és nagyoujól láthattam.

— Látta az arcát is?
— Nem; a kalapja még mindig a szemére volt huzva. Csak annyit láttam belőle, mint a mikor beült a kocsiba.

— A ruhája nem volt összetépvé vagy összegyűrve?

— Nem; az egyetlen különbség az volt, hogy most már be volt gombolva a kabátja.

— S mikor beült a kocsiba, akkor nyitva volt?

— Nem; de akkor nyitva volt, mikor a megboldogultat fogta és engem megállított.

— E szerint az előtt gombolta be, mielőtt visszajött és beült a kocsiba?

— Igen; legalább azt hiszem.

— Mis mondott önnek, mikor kiszállt a kocsiból a St.-Kilda-uton?

(Folyt köv.)

NYILTÉR.

Szilvát

pálinkafőzéshez, bármely mennyiségben vesz az Érmelléki részv.-társaság Nagypiac-tér 10.

1789.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 16.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasútrészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamos vasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határídeje.

Budapest, augusztus 16.

Buza okt.	— — —	14.69	—	16.68
Rozs okt.-re	— — —	12.32	—	12.34
Tengeri augusz. 1906	— — —	12.24	—	12.26
Zab ápr.-ra	— — —	—	—	11.04
Repcze aug.-ra	— — —	32.50	—	32.70

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 aug. 16-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	112.50
Magyar koronajárdék 4%	— — —	94.80
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	96.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	98 —
Magyar gyermek sorsjegy-kölcsön	— — —	2.08
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	159 —
Osztrák járdék papirban	— — —	99.50
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.25
Osztrák korona járdék	— — —	117.80
Osztrák járdék aranyban	— — —	1.59
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	99.45
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.70
Magyar hitelbank részvény	— — —	173.30
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	674.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	672.27
Német birodalmi márka	— — —	19.07
London vista	— — —	117.30

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Baross-utca 60—sz. házban egy modern uri lakás fürdőszobából s a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1906 november 1-től**, valamint ugyanott egy udvari magtár és aszfalozott pincehelyiség minden órán kiadó.
Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál **Kossuth Lajos-u. 4 sz.**

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe, hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.
Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Minden háztulajdonosnak

sáját érdeke, hogy jó házfedele legyen Ennélfogva ajánlom 18 év óta fennálló jóhírnévnek örvendő

cserepező iparüzletemet.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, ugymint **cserép-, pala-** stb. **fedeleknek** évi jókarban tartását évi csekély összeg fizetése mellett. Nemkülönböztetve zsindelyes tetők **cserépre való átfedését** a legolcsóbb árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Mint a múltban úgy a jövőben is legfőbb törekvésem, hogy megrendelőimet a legpontosabb munkálatokkal teljesen kielégítek.

Maradtam kiváló tisztelettel

Tárnoky László cserép- és palafedő mester
Szaniszló-u. 717.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfelrakók,

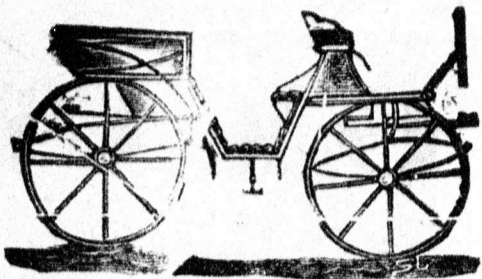
számlák, falragaszok,
báti meghívók,
táncrendek, etlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Villanyerőre berendezett n.-várad KOCSIGYÁR!

Hogy biharvárnegye gazdaközönségének kocsis szükségletét kielégíthessük gyárunkat

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyzetbe jutottunk, hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítást Szilágyi Dezső-utcán rendezzük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedeletlen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlaufer kocsikból.

Bármilyen fék 12 óra alatt szereljük.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rudvasalás gyári árban kaphatók.

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZ TESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. **Telefon sz. 445.**

Ugy vidéki, mint helybeli levélmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kíváratra ingyen és bérmentve küldünk. 1737

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindentéle bankügyletet u. m. **váltókölcshont nyújt**, jelzálogkölcshont ad ingatlanokra, betéteket elfogad könyvre, folyószámlára, valamint folyószámla kölcsönöket nyújt.

Konvertál kölcsönöket előnyös kamatláb mellett, előleget nyújt értékpapírokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és helyisége Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Egy-két jó családból való,

2-3 középiskolát végzett fiu

fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Vasöntőde Nagyváradon.

Van szerencsénk a t. közönség tudomására hozni, hogy

Tátray és Klier cég alatt

egy a mai kor vívmányaival felszerelt

VASÖNTÖDÉT nyitottunk.

melyben mindenféle vasöntések, gépalkatrészek gyorsan, jól és olcsón öntetnek. — Tisztelettel

Tátray Sándor és Klier Alajos Nagyvárad, Teleky-utca 35.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. **Tanonc internátus** 24 belakó, 18 bejáró tanonc.

Készítünk kizárólag

kézimunkával a legfinomabb

Férfi-, női

és gyermek-

cipőket, csizmákat

s legtartósabb kivitelben

∴ francia, angol és amerikai szabás szerint s ezeket:

eredeti gyári szabott áron

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban (volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladási üzletünkben árusítjuk.**

Különleges lábbelik katonatisztek, gazdászok, vasuti és postatisztek, csendőrök és pénzügyőrök részére.

